

Інвестиційна та інноваційна діяльність

УДК 332.144:330.322:005 (477.8)

Т.В. Кулініч

Прогнозна оцінка можливостей активізації інвестиційних процесів в областях Західного регіону України

Розглянуто передумови активізації інвестиційних процесів у Західному регіоні України, виходячи з його внутрішнього соціально-економічного потенціалу. Проаналізовано можливості розкриття такого потенціалу за допомогою інтегральної оцінки прогнозних показників інвестиційної привабливості семи областей Західного регіону України за оптимістичним сценарієм.

Ключові слова: інвестиційний процес, активізація, регіон, прогноз, оптимістичний сценарій, показники.

Активізація інвестиційних процесів у регіонах України залишається актуальним питанням, зокрема з огляду на уповільнення цих процесів у період подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи. Так, якщо у 2001–2007 рр. приріст прямих іноземних інвестицій в областях Західного регіону¹ України складав у середньому 30% щорічно, то в 2008-2010 рр. він знизився до 10% річних [1].

Розгляд проблеми залучення іноземних інвестицій у регіони як основної складової загальної проблеми активізації регіональних інвестиційних процесів передбачає визначення шляхів її розв'язання щонайменше на двох рівнях: на *зовнішньому* – або на рівні макроекономічних трансформацій, які мають спричинити поліпшення інвестиційного клімату, державне регулювання ризиків капіталовкладень та ін., і на *внутрішньому* – або на рівні сукупності регіональних суб'єктів господарювання, які характеризуються різними рівнями потреби і підготовленості до сприйняття додаткових вливань капіталу.

У цій статті основну увагу зосереджено на оцінюванні можливих проявів активізації інвестиційних процесів у регіоні саме завдяки розкриттю внутрішнього соціально-економічного потенціалу господарського комплексу регіону, а також сукупності його регіональних суб'єктів господарювання. Тоді як у більшості фахових джерел із проблем інвестування переважно приділяється увага оцінці саме зовнішніх важелів забезпечення інвестиційної активності і державному регулюванню можливостей формування або розкриття інвестиційного потенціалу регіонів. Окрім того, більшість методик оцінювання рівня інвестиційної привабливості та / або інвестиційного потенціалу регіону, як правило, враховують лише поточний його стан або ґрунтуються на результатах ретроспективної оцінки, тоді як сам термін «потенціал» передбачає, по-перше, внесення до процедури оцінювання часової або динамічної складової, а по-друге, застосування інструментарію методів прогнозування трансформацій об'єкта оцінки, у даному випад-

© Т.В. Кулініч, 2011.

¹ Під умовною назвою «Західний регіон» у даній публікації маються на увазі 7 областей України: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська і Чернівецька

ку – змін стану господарського комплексу сукупності областей регіону в плані нарощування або розкриття свого соціально-економічного потенціалу для залучення необхідного обсягу інвестицій.

Потребу в нарощуванні соціально-економічного потенціалу регіону для приваблення інвестицій підтверджують результати досліджень окремих наукових інституцій, які представляють Світовий банк [2] і Світовий економічний форум [3], згідно з якими більший приплив капіталу спостерігається у ті територіально-галузеві групування, які характеризуються вищими темпами розвитку та більшою віддачею на одиницю вкладених коштів.

В основу прогнозування можливостей активізації інвестиційних процесів у регіоні з урахуванням внутрішнього потенціалу його соціально-економічного розвитку покладено запропоновану в [4] методику оцінки інвестиційної привабливості регіону, яка серед основних передумов активізації інвестиційних процесів на мезорівні передбачає передусім відповідність рівня розвитку регіонального господарського комплексу критеріям загальноекономічного рівня розвитку регіону, рівня його фінансового і інфраструктурного забезпечення, інноваційного і соціального розвитку. Названий потенціал регіону може бути оцінений за допомогою сукупності абсолютних показників, кожний з яких є нормованим за чисельністю населення на відповідній території з метою усунення впливу на результати оцінювання різної розмірності і розрядності первинних показників. При прогнозуванні зміни рівня інвестиційної привабливості областей регіону визначаються коефіцієнти динаміки, які відображають зміни, що відбулися з кожним з індексів за досліджуваний період (у даному випадку – за 2002–2009 рр.). При цьому зміна значень показників за досить тривалий попередній період (8 років) не тільки зумовлює теперішні їх значення, але й визначає майбутні трансформації стану об'єктів, оцінюваних за допомогою цих показників. Процедура розрахунку вищезгаданих коефіцієнтів динаміки, які за економічним змістом є середньорічними коефіцієнтами зростання рівня нормованих індексів, наведена в [4, формула 6].

Прогнозні значення показників інвестиційної привабливості областей регіону можуть бути встановлені за різними сценаріями (базовим – середньостатистичним), оптимістичним, песимістичним та ін.), відмінність між якими, як правило, полягає у виборі бази для прогнозу і побудові формалізованого правила аналізу майбутніх змін.

Результати прогновної оцінки інвестиційної привабливості Західного регіону України за базовим сценарієм уже були відображені в попередніх спільних публікаціях [5, с. 96-99]. У цій статті основну увагу буде приділено висвітленню можливостей прогнозування розвитку областей цього регіону за оптимістичним сценарієм. Основна відмінність між названими двома варіантами прогнозу полягає у виборі прогновної бази. Для базового варіанта прогнозною базою виступають значення нормованих індексів за останній рік з аналізованого періоду, а для оптимістичного – оптимальні значення фактичних нормованих індексів за весь аналізований період.

У табл. 1 зведені результати розрахунків оптимальних значень нормованих індексів інвестиційної привабливості областей Західного регіону України за 2002–2009 рр. і оптимістичного прогнозу щодо зміни значень вказаних індексів у майбутньому. Оскільки для прогнозування за оптимістичним сценарієм були використані дані за восьмирічний період, то прогноз дозволяє отримати усереднені майбутні (прогнозні) значення нормованих індексів щонайменше на три наступних роки (2010–2012 рр.).

Таблиця 1

Значення нормованих індексів інвестиційної привабливості областей Західного регіону України: оптимальні (з фактично досягнутих за 2002-2009 рр.) і прогностні (за оптимістичним сценарієм)*

Індекси загальноєкономічного розвитку областей																						
Області	Валовий регіональний продукт (ВРП)		Обсяг реалізованої промислової продукції		Операційні витрати на реалізацію промислової продукції		Обсяг продукції сільського господарства		Обсяг розароботого товарообороту у підприємств		Обсяг реалізації підприємств сфери послуг		Сумарна вартість активів підприємств і організацій		Кількість суб'єктів ЄДРПОУ у загалом		Кількість суб'єктів ЄДРПОУ у промисловості		Кількість акціонерних товариств			
	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.		
Волинська	0,670	0,651	0,567	0,582	0,346	0,342	1,545	1,531	0,913	0,887	0,465	0,463	0,717	0,729	0,708	0,703	0,585	0,582	0,543	0,539		
Закарпатська	0,581	0,564	0,337	0,349	0,226	0,228	1,053	1,037	1,159	1,117	0,519	0,513	0,260	0,250	0,681	0,670	0,866	0,841	0,441	0,430		
Ів.-Франківська	0,736	0,718	0,639	0,649	0,468	0,439	1,043	1,027	0,620	0,619	0,501	0,475	0,528	0,523	0,762	0,744	0,957	0,932	0,564	0,548		
Львівська	0,741	0,727	0,493	0,495	0,451	0,444	0,966	0,948	1,138	1,120	1,161	1,118	0,807	0,762	0,970	0,963	1,136	1,127	0,591	0,590		
Рівненська	0,668	0,648	0,471	0,469	0,354	0,337	1,331	1,311	0,842	0,812	0,526	0,507	0,397	0,374	0,664	0,657	0,823	0,803	0,753	0,742		
Тернопільська	0,500	0,495	0,258	0,269	0,207	0,214	1,425	1,428	0,612	0,613	0,292	0,287	0,266	0,267	0,804	0,791	1,548	1,413	0,523	0,514		
Чернівецька	0,496	0,486	0,211	0,208	0,170	0,164	1,146	1,139	0,909	0,895	0,436	0,409	0,357	0,339	0,678	0,679	0,794	0,784	0,449	0,445		
Індекси фінансового забезпечення економіки області														Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування підприємств		Збиток від звичайної діяльності до оподаткування збиткових підприємств						
Інвестиції в основний капітал		Прямі іноземні інвестиції в регіон		Обсяги банківського кредитування економіки регіону		Обсяги довгострокового банківського кредитування економіки регіону		Обсяги банківського кредитування економіки регіону		Обсяги довгострокового банківського кредитування економіки регіону		Обсяги банківського кредитування економіки регіону		Обсяги банківського кредитування економіки регіону		Обсяги банківського кредитування економіки регіону		Обсяги банківського кредитування економіки регіону		Обсяги банківського кредитування економіки регіону		
оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	оптимальні знач. за 2002-2009 рр.	
0,763	0,756	0,741	0,741	1,023	0,895	0,599	0,594	0,607	0,608	0,674	0,674	0,693	0,693	0,397	0,370	0,330	0,302	0,302	0,302	0,302	0,302	0,302
0,878	0,863	0,863	0,863	0,512	0,533	0,533	0,512	0,547	0,505	0,758	0,758	0,746	0,746	0,312	0,321	0,396	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352
0,919	0,905	0,905	0,905	0,822	0,785	0,785	0,822	0,589	0,572	0,631	0,631	0,642	0,642	0,606	0,598	0,501	0,497	0,497	0,497	0,497	0,497	0,497
1,042	1,053	1,053	1,053	0,383	0,372	0,372	0,383	0,307	0,273	0,266	0,266	0,269	0,269	0,307	0,295	0,256	0,226	0,226	0,226	0,226	0,226	0,226
0,515	0,524	0,524	0,524	0,208	0,180	0,180	0,208	0,332	0,347	0,388	0,388	0,464	0,464	0,383	0,460	0,268	0,241	0,241	0,241	0,241	0,241	0,241
0,871	0,961	0,961	0,961	0,159	0,144	0,144	0,159	0,483	0,532	0,573	0,573	0,728	0,728	0,224	0,232	0,222	0,209	0,209	0,209	0,209	0,209	0,209

Продовження табл. 1

Області	Індекси інноваційного розвитку областей													
	Обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами організації (підприємств)		Витрати на виконання наукових та науково-технічних робіт		Кількість нових впроваджених технологічних процесів на підприємствах		Кількість освоєних нових видів продукції на промислових підприємствах		Кількість студентів у ВНЗ III-IV рівнів акредитації		Обсяг реалізованої інноваційної продукції		Обсяг введених у дію основних фондів	
	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.
Волинська	0,140	0,136	0,150	0,146	3,029	2,595	1,141	1,260	0,533	0,536	3,387	3,612	0,767	0,782
Закарпатська	0,118	0,115	0,130	0,127	0,460	0,503	0,798	0,915	0,391	0,393	1,366	1,872	0,815	0,809
Ів.-Франківська	0,227	0,229	0,239	0,244	1,111	1,189	3,707	5,084	0,691	0,681	0,827	1,242	1,062	1,076
Львівська	0,726	0,702	0,735	0,721	1,026	1,228	4,903	5,346	1,145	1,154	0,593	0,589	0,847	0,840
Рівненська	0,100	0,092	0,106	0,098	0,487	0,597	1,004	1,052	0,798	0,800	0,448	0,422	1,734	1,876
Тернопільська	0,116	0,108	0,131	0,122	1,071	1,400	4,278	5,724	1,343	1,289	0,824	1,296	0,646	0,673
Чернівецька	0,213	0,220	0,219	0,225	0,703	0,672	2,253	2,426	0,737	0,722	0,416	0,467	1,735	2,328

Індекси соціального розвитку областей															
Середньорічна кількість найманих працівників (за всіма ВЕД регіону)		Кількість зареєстрованих безробітних		Середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників		Капітальні інвестиції на охорону природного середовища		Викиди шкідливих речовин в атмосферу станіонарними джерелами забруднення		Введення в експлуатацію життля		Житловий фонд		Інвестиції у житлове будівництво	
оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	оптимальн. знач. за 2002-2009 рр.	
0,915	0,908	0,913	0,919	0,765	0,776	0,600	0,995	0,074	0,074	1,004	1,001	0,915	0,915	0,818	
0,700	0,697	0,994	1,071	0,834	0,839	1,148	0,984	0,073	0,081	1,390	1,427	0,966	0,968	1,025	
0,732	0,729	0,851	0,872	0,891	0,892	2,823	3,739	1,250	1,316	1,980	2,112	0,994	0,997	1,477	
0,961	0,960	1,110	1,143	0,907	0,903	0,535	0,598	0,391	0,403	1,344	1,367	0,909	0,907	0,942	
0,904	0,894	0,661	0,683	0,858	0,860	2,359	1,979	0,144	0,135	1,098	1,071	0,919	0,916	0,813	
0,825	0,810	0,608	0,647	0,741	0,758	0,327	0,487	0,097	0,105	1,323	1,361	0,984	0,985	1,064	
0,707	0,699	0,910	0,985	0,799	0,811	1,708	2,832	0,044	0,041	1,772	1,882	0,966	0,965	1,166	

Продовження табл. 1

Області		Індекси розвитку інфраструктури в областях									
		Забезпеченість населення основними телефонними апаратами на 100 сімей		Щільність залізничних колій		Щільність автошляхів		Доходи підприємств від надання послуг мобільного зв'язку		Доходи підприємств від надання послуг комп'ютерного зв'язку	
		оптим. знач. за 2002-2009 рр.	оптимістич. прогноз	оптим. знач. за 2002-2009 рр.	оптимістич. прогноз	оптим. знач. за 2002-2009 рр.	оптимістич. прогноз	оптим. знач. за 2002-2009 рр.	оптимістич. прогноз	оптим. знач. за 2002-2009 рр.	оптимістич. прогноз
Волинська		0,978	0,957	0,844	0,846	1,039	1,040	0,492	0,657	0,365	0,539
Закарпатська		0,913	0,956	1,333	1,335	0,952	0,952	0,511	0,576	0,372	0,402
Ів.-Франківська		0,840	0,835	1,000	1,004	1,099	1,098	0,487	0,588	0,316	0,370
Львівська		1,044	1,038	1,639	1,645	1,372	1,372	0,870	0,827	0,825	0,877
Рівненська		0,911	0,900	0,811	0,814	0,915	0,916	0,477	0,587	0,379	0,552
Тернопільська		0,956	0,950	1,139	1,143	1,338	1,335	0,461	0,557	0,501	0,573
Чернівецька		0,978	0,974	1,417	1,422	1,298	1,296	0,711	0,790	0,446	0,537

* Розраховано за даними статистичних щорічників областей Західного регіону і України загалом за 2002-2009 рр.

Водночас наведені у табл. 1 значення нормованих індексів можуть бути визначені як оптимальні лише умовно, а саме: вони є кращими з тих, що були досягнуті за період 2002–2009 рр. для множини областей Західного регіону України. Тоді як загалом для окремого індексу (побудованого на основі показника-стимулятора) бажаним є значення більше за одиницю, оскільки це свідчить про кращу позицію певної області за відповідним показником, порівняно з аналогічним усередненим показником для України. Для дестимуляторів про кращу позицію області свідчить мінімальне значення відповідного індексу, яке прямує до нуля.

Щодо результатів оцінки потенційного рівня інвестиційної привабливості семи областей Західного регіону України за оптимістичним сценарієм, теж наведених в табл. 1, маємо відзначити, що у зв'язку із проявом впливу світової кризи на тренд оцінюваних показників (зокрема на значення коефіцієнтів динаміки), більшість прогнозних індексів у табл. 1 перейшли до гірших значень порівняно з кращими фактично досягнутими значеннями зазначених індексів за попередній аналізований період. Таким чином, у даному оптимістичному прогнозі були враховані наслідки кризи і їх вплив на подальший розвиток регіону.

Серед основних можливостей зміни інвестиційної привабливості областей Західного регіону України (з урахуванням оптимістичних тенденцій розвитку) виділимо зокрема такі. Згідно з результатами дослідження *загальноекономічного розвитку* областей Західного регіону України, зокрема тренду знакового показника – обсягу ВРП на одиницю населення, жодна з областей регіону у 2002–2009 рр. не досягла середнього рівня цього показника по Україні, прийнятого за 1. Інші показники, віднесені до цієї оціночної групи, дозволяють охарактеризувати основні види економічної діяльності (ВЕД) регіону і зробити такі висновки: для більшості областей регіону (крім Львівської) характерною є аграрна спрямованість, натомість Львівщина більше зорієнтована на розвиток інших важливих сфер діяльності (торгівлі, сфери послуг); для регіону у цілому не очікується значних структурних зрушень щодо зміни кількості суб'єктів господарювання та їх капіталомісткості (забезпеченості сумарними активами). Щодо оцінки діяльності промисловості регіону, необхідно зазначити, що найбільшим потенціалом віддачі від понесених операційних витрат (оціненим за різницею між оптимальними доходами і витратами на випуск і реалізацію продукції) володіють підприємства Волині. В майбутньому для більшості індексів загальноекономічного розвитку прогнозується зниження їх рівня, спричинене впливом на економіку регіону світової фінансово-економічної кризи і значними витратами ресурсів, спрямованими на подолання її наслідків.

Результати оцінки можливостей *фінансового забезпечення економіки регіону* за 2002–2009 рр. доводять помірний потенціал більшості областей регіону щодо рівня забезпеченості капітальними інвестиціями, недостатнє банківське фінансування та іноземне інвестування, а також незадовільні внутрішні фінансові резерви для поповнення власного капіталу (оцінені за різницею між максимальними прибутками і мінімальними збитками на підприємствах областей регіону). У наступні три роки нерівномірність у фінансовому забезпеченні економіки областей Західного регіону збережеться, а саме: у 3-х областях (Рівненській, Тернопільській і Чернівецькій) прогнозується зростання індексів інвестицій в основний капітал, у 2-х областях (Волинській та Івано-Франківській) – прямих іно-

земних інвестицій, при зменшенні названих індексів для решти областей регіону. Також має відбутися загальне пожвавлення банківського кредитування економіки регіону (за винятком Львівської, Рівненської та Івано-Франківської областей). Прогнози передбачають зменшення збитковості підприємств регіону, яке має відновити механізми внутрішнього інвестування для більшості регіональних суб'єктів господарювання.

Аналіз досягнутого *рівня інноваційного розвитку* Західного регіону України дозволяє виявити такі позитивні аспекти: досить високий потенціал регіону щодо збільшення питомої ваги його областей в Україні за обсягами реалізованої інноваційної продукції, за кількістю освоєних нових видів продукції та впроваджених нових технологічних процесів на підприємствах промисловості; значну ресурсну забезпеченість можливостей інноваційного розвитку регіону (оцінену за приростом випуску молодих фахівців і за збільшенням оновлення основних фондів). Водночас необхідно відзначити і негативний аспект: недостатню економічну ефективність виконання передпроектних досліджень на промислових підприємствах регіону (оцінену за різницею між витратами на виконання науково-технічних робіт власними силами організацій і доходами від їх впровадження). У майбутньому порівняно високий інноваційний потенціал регіону має відіграти свою роль у підвищенні його привабливості для інвесторів.

Оцінювання можливостей *соціального розвитку* областей регіону проведене за трьома напрямками: безпосередньо соціальна складова оцінки, екологічна складова і мотиваційна складова забезпечення соціального розвитку (в рамках якої розглянуто різні аспекти забезпечення населення регіону житлом). За безпосередньою соціальною складовою оцінки виявлено: високу концентрацію найманих працівників в областях регіону, що створює можливості нормального кадрового забезпечення його підприємств; підвищену кількість зареєстрованих безробітних в областях регіону у розрахунку на одиницю населення, що може становити певну загрозу для соціальної стабільності в регіоні; іншою загрозою може стати порівняно низька у порівнянні з середньою по країні заробітна плата, рівень якої навіть за найсприятливіших умов коливався від 74,1% у Тернопільській до 90,7% у Львівській області (при середньому рівні зарплати в Україні, взятому за 100%). Оцінка екологічної ситуації в регіоні засвідчує таке: по-перше, більшість його областей не створює значного навантаження на навколишнє середовище (за винятком Івано-Франківської області, на території якої (у м. Калущ) нагромаджені відходи від недіючих об'єктів із виробництва калійних солей, що розглядається як загроза екологічної катастрофи); витрати на охорону навколишнього середовища в окремих областях регіону є адекватними необхідному компенсуванню впливу їх підприємств на екосистему регіону; усе зазначене дає підстави розглядати Західний регіон як такий, що володіє значним потенціалом для розвитку екотуризму і рекреації. Мотиваційна складова забезпечення соціального розвитку регіону, оцінена через активізацію процесів інвестування житлового будівництва і введення в експлуатацію житла, дозволяє спрогнозувати подальший приріст житлового фонду регіону.

Аналіз можливостей розвитку інфраструктури в Західному регіоні України оцінено за двома основними складовими: покриття його території транспортними артеріями і забезпечення населення зв'язком. Через наближеність

областей регіону до кордонів покриття їх території автошляхами і залізничним коліями є більшим або ненабагато нижчим від загальноукраїнського рівня. Тоді як забезпечення зв'язком, незважаючи на стрімкий технологічний прорив у цій сфері діяльності, залишається помірним. Навіть звичайним телефонним зв'язком (домашніми телефонними апаратами) є нормально забезпечений лише центр регіону. У майбутньому передбачається ряд позитивних змін у покращенні забезпеченості населення регіону новітніми засобами мобільного і комп'ютерного зв'язку, а також у поліпшенні покриття території регіону об'єктами шляхової інфраструктури.

Для узагальнення результатів впливу внутрішнього соціально-економічного потенціалу господарського комплексу регіону на активізацію інвестиційних процесів у регіоні розраховані 5 групових і один інтегральний показник інвестиційної привабливості областей Західного регіону України (табл. 2 і 3). Розрахунок проведено окремо для фактичних (оптимальних із фактично досягнутих за 2002-2009 рр.) і прогнозних (за оптимістичним сценарієм) значень нормованих індексів.

У табл. 3 проведено диференціацію областей регіону за рівнем значень інтегральних показників інвестиційної привабливості і виділено групи областей з «високим», «середнім» і «низьким» рівнем їх привабливості для потенційних інвесторів.

Відповідно до проведеного в табл. 3 групування областей Західного регіону України за рівнем інтегральної оцінки їх інвестиційної привабливості, до

Таблиця 2

Групові показники фактичного і прогнозного рівнів* інвестиційної привабливості областей Західного регіону України

Області	Комплексна оцінка**:									
	Загальноекономічного рівня розвитку регіону		Рівня фінансового забезпечення економіки регіону		Рівня інноваційного розвитку регіону		Рівня соціального розвитку регіону		Рівня розвитку інфраструктури в регіоні	
	фактичний рівень	прогнозний рівень	фактичний рівень	прогнозний рівень	фактичний рівень	прогнозний рівень	фактичний рівень	прогнозний рівень	фактичний рівень	прогнозний рівень
Волинська	0,477	0,538	0,466	0,475	0,347	0,274	0,320	0,292	0,165	0,273
Закарпатська	0,262	0,219	0,341	0,285	0,136	0,089	0,398	0,404	0,310	0,366
Ів.-Франківська	0,393	0,328	0,492	0,435	0,406	0,346	0,651	0,578	0,514	0,453
Львівська	0,742	0,734	0,748	0,681	0,809	0,767	0,581	0,598	0,752	0,678
Рівненська	0,446	0,432	0,432	0,410	0,313	0,274	0,462	0,325	0,206	0,243
Тернопільська	0,300	0,267	0,216	0,173	0,398	0,431	0,408	0,298	0,560	0,530
Чернівецька	0,265	0,290	0,233	0,446	0,247	0,235	0,427	0,610	0,542	0,613

Примітки:

* «фактичний рівень» тут означає оптимальне значення групового показника, фактично досягнуте за 2002-2009 рр., а «прогнозний рівень» – прогнозне значення групового показника, отримане за оптимістичним прогнозом;

** розрахунок групових показників проведено за формулою середньої арифметичної [4]

Таблиця 3

Розподіл областей Західного регіону України на групи за фактичним і прогнозним рівнем* інтегральних показників інвестиційної привабливості

Назви груп	Інтегральна оцінка			
	фактичний рівень інтегрального показника		прогнозний рівень інтегрального показника	
	області	значення	області	значення
Високий рівень інвестиційної привабливості	Львівська	0,722	Львівська	0,725
Середній рівень інвестиційної привабливості	Чернівецька	0,436	Чернівецька	0,487
	Івано-Франківська	0,431	Івано-Франківська	0,439
			Волинська	0,421
Низький рівень інвестиційної привабливості	Волинська	0,402	Закарпатська	0,343
	Закарпатська	0,329	Тернопільська	0,342
	Тернопільська	0,314	Рівненська	0,268
	Рівненська	0,277		
<i>Оцінка варіації значень показників:</i>				
Мінімальні значення (<i>min</i>)	0,722		0,725	
Максимальні значення (<i>max</i>)	0,277		0,268	
Розмах варіації значень (<i>R</i>)	0,445		0,457	
Величина інтервалу (<i>h</i>) для рівномірного розподілу областей на групи	0,148		0,152	
Межі інтервалів за умови рівномірного розподілу областей на групи	від	до	від	до
	0,277	0,426	0,268	0,420
	0,426	0,574	0,420	0,573
	0,574	0,722	0,573	0,725

* Див. першу примітку до табл. 2

«лідерів» (тобто до групи областей із високим рівнем інвестиційної привабливості) за фактичною і за прогнозою (оптимістичною) оцінкою увійшла лише Львівська область. Лідерство цієї області забезпечене передусім високим рівнем її загальноекономічного розвитку та інфраструктурного забезпечення, найкращим у регіоні фінансовим забезпеченням економіки, а також найвищими показниками інноваційного розвитку. Середнім рівнем інвестиційної привабливості характеризуються Чернівецька та Івано-Франківська області, які своїми позиціями у регіоні зобов'язані: достатньому фінансуванню їх розвитку (приросту інвестицій в основний капітал, залученню прямих іноземних інвестицій, збільшенню банківського кредитування економіки); значному інноваційному потенціалу (оціненому за порівняно високим рівнем уведення в дію основних засобів та значним досвідом проведення науково-технічних робіт власними силами підприємств і організацій). Надійне підґрунтя для підвищення інвестиційної привабливості Івано-Франківської області також ство-

рює наявне мотиваційне забезпечення її соціального розвитку (зважаючи на потужний розвиток житлового будівництва та на залучення значних капіталовкладень у нього).

Усе зазначене доводить, що виділені області Західного регіону України, а також виявлені чинники, які формують тренди розвитку соціально-економічного потенціалу регіону, дозволяють закласти основу для активізації інвестиційних процесів у його господарському комплексі.

Список використаних джерел

1. Статистичний щорічник України / Державний комітет статистики України ; [за ред. О. Г. Осауленка]. – К. : Консультант, 2003 . – 664 с.; 2004. – 631 с.; 2005 . – 592 с.; 2006 . – 575 с.; 2007 . – 552 с.; 2008 . – 556 с.; 2009 . – 563 с.; 2010 . – 567 с.
2. Офіційний сайт Світового банку. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.
3. Офіційний сайт Світового економічного форуму. – Режим доступу : <http://www.weforum.org>.
4. Іщук С. О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С. О. Іщук, Т. В. Кулініч // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 71–78.
5. Інвестиційна привабливість Західного регіону України : [монографія; наук. ред. С.О. Іщук] / С. О. Іщук, Т. В. Кулініч, І. В. Андел та ін. // НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2011. – 212 с.

Кулінич Т.В. Прогнозная оценка возможностей активизации инвестиционных процессов в областях Западного региона Украины.

Рассмотрены предпосылки активизации инвестиционных процессов в Западном регионе Украины, исходя из его внутреннего социально-экономического потенциала. Проанализированы возможности раскрытия такого потенциала с помощью интегральной оценки прогнозных показателей инвестиционной привлекательности семи областей Западного региона Украины за оптимистическим сценарием.

Ключевые слова: инвестиционный процесс, активизация, регион, прогноз, оптимистический сценарий, показатели.

Kuliniich T.V. Prognosis Evaluation of Possibilities of Investment Processes' Activation at the Regions of Western Ukraine.

Pre-conditions of the Western Ukraine investment processes' activation are considered basing on its internal socio-economic potential. Possibilities of disclosure of such potential are analyzed by integral evaluation of prognosis indices of the Western Ukraine seven regions' investment attractiveness according to optimistic scenario.

Key words: investment process, activation, region, prognosis, optimistic scenario, indices.

Надійшло 07.04.2011 р.